

Ruila Põhikool

RAIMO KANGRO

Uurimistöo

Sture-Kristofer Lehto

Juhendaja: Margit Aava

Ruila 2014

Kokkuvõtteks: Tööle on püstitatud eesmärk, see on ka etteantud mahus täidetud. Väga põhjalik üks ülevaade selle mahu juures olla ei saagi. Kasutatud on mitmeid allikaid, läbi viidud intervjuu. Tekst on kirjutatud valdavalt refereeringuna. Vormistus on korralik.

Leian, et tulemus on hea.

Retsenseerija: Ülle Palumets

Küsimused autorile:

1. Missugune oli Raimo Kangro panus Ruila külaelus?
2. Mis iseloomustas Raimo Kangrot õpetajana, kuidas need omadused tunduvad Sulle kui õpilasele?

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. RAIMO KANGRO ELULUGU	4
2. RAIMO KANGRO LOOMING	5
2.1. Raimo Kangro instrumentaalmuusika	5
2.2. Raimo Kangro vokaalmuusika	6
2.3. Raimo Kangro ja muusikateater	7
3. RAIMO KANGRO TEGEVUS RUILA KOOLIS ÕPETAJANA	9
KOKKUVÕTE	10
KASUTATUD KIRJANDUS	11
LISAD	12
LISA 1	12
LISA 2	13
LISA 3	14
LISA 4	15

SISSEJUHATUS

Töö valisin sellepärast kuna mulle meeldib muusikaõpetus, mulle meeldib see teema ja kuna Raimo Kangrot elust ja loomingust pole põhjalikku ja kokkuvõtlikku ülevaadet, siis otsustasin seda ise teha. Uurimustöö eesmärgid on uurida Raimo Kangro elulugu, loomingut ja tema elutegevust Ruila koolis ja Ruila külas, mille tarbeks ma koostasintervjuu küsimused ja mille põhjal ma intervjuueerisin Raimo Kangro tütart Anna-Magdaleena Kangrot. Töös kasutan varem uuritud uurimistööd Raimo Kangrost, mille sain Ruila kooli arhiivist ja ka mitmeid interneti lehekülgi. Esimene peatükk käsitleb Raimo Kangro elulugu, et kes ta täpsemalt oli, milline oli tema lapsepõlv, mis aastatel ja kus muusikakoolis ta käis, mis tööd ta tegi ja mis aastatel ja millal ta suri. Teine peatükk käsitleb Raimo Kangro loomingut, mis aastal tema looming algas, millest oli ta mõjutatud, milliseid teoseid kirjutas ta instrumentaalmuusikale, vokaalmuusikale ja muusikateatrile, millised on tema tuntuimad ooperid ja mis aastatel need esietendusid. Kolmas peatükk käsitleb Raimo Kangro elutegevust Ruila külas ja Ruila koolis, milliseid üritusi ta Ruila külas ja Ruila koolis korraldas, kellena ta Ruila koolis töötas ja milline ta oli õpetajana. Oma tööga püüan tüsetada, et Raimo Kangro tähtsus Eesti muusikaelus ja ajaloos on väga suure tähtsusega ning tema muusika on jätnud järgnevale heliloojate põlvkonnale maha suure eeskuju.

1. RAIMO KANGRO ELULUGU

Raimo Kangro sündis 21. septembril 1949. a. Tartus. Raimo Kangro oli helilooja, muusikaelu organisaator ja pedagoog. Raimo Kangro peres oli väga palju muusikaalseid lapsi. Lapsena Juurus suvitades meeldis Raimole väga kirikus orelit mängida. Raimo Kangro arvas, et muusikaga on vist nii, et mida rohkem sellega tegeleda, seda huvitavamaks see läheb (Laidna 1983). 9-aastasena proovis Raimo Kangro kirjutada ooperit Lope de Vega draamale "Sevilla täht", millest midagi välja ei tulnud. Raimo onunaine Valentina Heina (kes oli RAT "Vanemuise" laulja) viis teda sageli oopereid kuulama. Alghariduse omandas Tartu Pedagoogilise Kooli Harjutuskoolis aastatel 1956-1963. Algasid klaverimängu õpingud Tartu Muusikakoolis. Järgnes H. Elleri nimeline Tartu Muusikakool, mille ta kiitusega lõpetas 1968. a. Järgnesid õpingud Tallinna Konservatooriumis aastatel 1968-1973, sellest 1968-1969 E. Tambergi kompositsiooniklassis. Aastatel 1975-1976 oli Raimo Kangro Eesti Televisiooni muusikajuht, 1977-1985 töötas Eesti Heliloojate Liidu konsultandina, aastast 1989 oli Raimo Kangro ka Eesti Muusikaakadeemia kompositsiooni õppejõud. Oma loominguga eest sai ta mitmeid auhindu. Hooajaks 1998/1999 oli Raimo Kangro valitud Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri juurde resideerivaks heliloojaks. Oli aastaid festivali Eesti Muusika-päevad kunstiline juht. Aastatel 1993-2000 töötas Raimo Kangro Eesti Muusikafondi direktorina ning hiljem aastatel 2000-2001 Eesti Heliloojate Liidu esimehe kohusetäitjana. Raimo Kangro suri (kolm nädalat pärast esimeheks valimist) 4. veebruaril 2001 oma maakodus Ruilas Koerapaju talus. Raimo Kangrot peeti Eesti süvamuusika üheks temperamentsemaks, koguni deemonlikuks nimetatud helikeelega heliloojaks. 1984.a. pälvis Kangro ENSV teenelise kunstitegelase aunimetuse. Aastatel 1978 ja 1988 on saanud Eesti NSV muusika aastapreemia, 1982 ENSV riikliku preemia ning 1984 ÜLKNÜ preemia. 1996.aastal määrati Kangrole Eesti Vabariigi kultuuripreemia ning 1998.aastal Harjumaa Kultuurkapitali aastapreemia. Kolmel korral on ta pälvinud Eesti Kultuurkapitali Helikunsti sihtkapitali aastapreemia. Postuumselt on talle omistatud Valgetähe IV klassi teenetemärk. (EMIK 2007)

2. RAIMO KANGRO LOOMING

Raimo Kangro looming algab 1969. aastal. Raimo Kangro on kirjutanud muusikat erinevates stiilides. Tal on suur hulk instrumentaalteoseid väga mitmesuguste koosseisudele. Olulisimad on kontserdid. Tähtsal kohal on kümme-kond lavateost (traditsionaalsed ooperid, rokkooper, lasteooperid ja muusikalid). Vokaalteosed on enamasti luuletajast abikaasa Leelo Tungla sõnadele. Raimo Kangro muusika on isikupärane ja kergesti äratuntav. Raimo Kangro tuli muusikasse 1970. aastatel, olles mõjutatud neo-klassitsismist, teisalt aga rokkmuusikast. Kõige üle valitses aga temperament, impulsiivsus ning võimas rütmistiihia. Raimo Kangro muusikale on omased energilisus, rütmiline aktiivsus, virtuoossus ja teravad kontrastid. Kangro muusika on kõlapildis küll tonaalne, kuid oma helikeelelt raskekõlalised ja klastritest tulvil (Eesti Muusika 2006). Meloodiad on enamasti nurgelised ja suurte hüpetega. Lüürilised hetked on muusikas väga põgusad. Sageli kajastab muusika paroodiat, irooniat, klounaadi (Eesti Muusika 2006). Hoolimata tumedatest toonidest muusikas on temalooming valdavalt rõõmuküllane, tulvil energiat ja huumorit. Raimo Kangro muusikaga on ilmunud autoriplaadid Eesti Muusika Infokeskusest (2004) ja firmalt Antes (2001), samuti leidub tema teoseid kogumikplaatidel, mis on välja antud Eesti Raadio ja plaadifirmade Finlandia, Antes ja Bella Musica poolt. Kangro loomingu peamine kirjastaja on edition 49, kuid tema loomingut on ilmunud ka kirjastustelt SP Muusikaprojekt, Hans Sikorski, Eres Edition. (EMIK 2007)

2.1. Raimo Kangro instrumentaalmuusika

Tema esimene laiemat tähelepanu äratanud teos – süit op. 1 – oli klaverile. Tal on rohkesti teoseid ühele või kahele klaverile, mida pianistid palju mängivad – sonaadid. Näiteks: ”Klimper” ja ”In Beat”. (Op. 20) Muusika in beat kahele klaverile oli väga populaarne, mille ettekannete arv ulatus 100-ni. Eriti kuulsad ja populaarsed on tema kontserdid ühele ja kahele klaverile orkestriga, kuid tal on ka palju menukaid kontserte teistele pillidele. Klaverikontsert nr 1 pälvis oma julge klaverikäsitluse ning uudse helikeelega kuulajate ja

kriitikute tähelepanu. Hiljem kirjutas Raimo Kangro kolm kontserti kahele klaverile. Kõik need olid kirjutatud klaveriduole Nora Novik-Raffi Haradžanjan, kellega heliloojat sidus aastatepikkune koostöö. Raimo Kangrol on oma sümfooniad pealkirjadega: "Lihtne Sümfoonia" (1976), "Sinfonia sincera" (Avameelne sümfoonia, 1986), "Tuuru tuubasümfoonia" (1985) ja "Clicking Symphony" (Plöksuv sümfoonia, 1993). Aastatel 1991-2001 kirjutas Raimo Kangro 12 erinevat teost pealkirjaga "Display". Teos portreerib poeetilises või humoristlikus võtmes ajaloolisi isikuid (S.Reich, Mozart, Schubert, Vivaldi) ja mütoloogilisi olendeid või nähtusi (ufonaut, palverändur, tundmatu muusik, ingel, Jeeriko pasunad). Ernevate interpretide ja muusikafestivalide tellimusel valminud sari hõlmab nii ansambliteoseid kui ka orkestripalu (EMIK 2007). Pikaajaline koostöö on olnud Raimo Kangrol pianist Kalle Randaluga, kes on mänginud peaaegu kõiki tema klaveriteoseid ja neid ka salvestanud. Ühe markantse näitena võiks tuua Klaverisüüdi op.1, mis kõlas Kalle Randalu kavas Tshaikovski konkursil 1974.a. Moskvast. Randalu pälvis siis konkursi diplomi. Kalle Randalule on pühendatud Kangro seni viimane teos - II Klaverikontsert op.60.

2. 2. Raimo Kangro vokaalmuusika

Raimo Kangro on kirjutanud ka palju vokaalmuusikat – suurvorme (kantaadid, missa), soololaule ja ka kooriteoseid. Ka siin on ta toonud esile oma erksad rütmid. Enamik vokaaltöid on abikaasa Leelo Tungla sõnadele. Kammerlike "Leelolaulude" (tsükkel solistidele ja kammeransamblile) aluseks on neli luuletust Leelo Tungla kogmikust "Õitsev kuristik". Raimo Kangro üks ilusamaid töid on ladinakeelse tekstiga kantaat "Gaudeo" (1987). Raimo Kangro üheks tõsisemaks tööks oli 1989. a. valminud "Missa süütult hukkunud eestlastele". See on pühendatud neile, kellel polnud võimalust näha Eesti iseseisvumist. Teoses on kasutatud kanoonilist ladinakeelset missateksti ja ka Leelo Tungla "laulva revolutsiooni" ajal sündinud luuletusi. Üks tema viimaseid töid, tsükkel "Neli aspekti teemale "Armastus ja surm" (2000), muusikalt ja tekstilt irriteeriv, mis on loodud Leelo Tungla ja nende kolme tütarde värssidele. Raimo Kangro kõige viimaseks teoseks jäi "Ülemlaul" (2001, tekst piiblist) meeskoorile.

2. 3. Raimo Kangro ja muusikateater

Raimo Kangro loomingus on tähtsal kohal lavamuusika. 1982. aastal sai ta preemia muusikateatrilase tegevuse eest. Suurt tähelepanu äratas tema esimene lavateos, 1974. aastal "Vanemuises" esietendunud ooper "Imelugu". "Imeloo" muusika on rütmikas ning sisaldab levimuusika elemente. Lavateosena meenutab see teos koomilist ooperit. Väga edukaks ooperiks osutus ka Andres Valkoneniga kirjutatud rokkooper "Põhjaneitsi", mis esietendus "Vanemuises" 1981. aastal.

Sümfooniaorkestriga oli ühendatud rokkansambel, esietendusel oli selleks "Fix" koos peaosalaulnud Silvi Vraidiga. Järgmine lavateos on "Ohver", mis lavastati RAT "Estonia" poolt 1980. aastal mis on juba palju tõsisem teos, milles leidub tugev annus groteski. Palju huumorit oli ka 1998. aastal ettekandele tulnud töötluses Karl-August Hermannil lauleldusest "Uku ja Vanemuine", millele Raimo Kangro omalt poolt lisas groteskse laulumängu "Uku ja Ecu" (sellele kirjutas teksti Raimo Kangro abikaasa Leelo Tungal). See lugu peegeldab 20. sajandi lõpuaastate Eestit sinisilmselt Brüsselist piimajõgesid ja pudrumägesid ootamas. Groteski ja absurdi piiril balansseerib ka ooper "Süda", mis esietendus "Estonias" 1999. aastal (libreto autoriks tema tütre Kirke ja Maarja Kangro). Raimo Kangro on kirjutanud ka oma teoseid lastele: lasteoper "Ooperimäng" mille libreto autoriks on Raimo Kangro abikaasa Leelo Tungal, lavastatud on see Eesti Televisioonil 1975. aastal. Lastemuusikalid "Saabastega kass" (1981), mille libreto autoriks on Raimo Kangro abikaasa Leelo Tungal, tehtud on ta Ch. Perrot' i muinasjutu järgi, lavastatud ENSV Riiklikus Nukuteatris 1980. a. Kangro lavateostes liigub ja kõneleb Dionysose jüngrite kõrval karikatuurseid tüüpe, kelle identiteeti ummistavad mingi „suure paradigma” loosungid: „nõukogude inimene”, „euroinimene”, „maavillane rahvuspatrioot”. Helilooja pilk nendele tegelastele ei ole küll kunagi väga karm, kuid seoses lavateostega võiks temast ikkagi kõneleda kui sotsiaalsete maskide uurijast. Mõeldes nendele värvikatele kujudele, mõeldes ka ajale, mil Kangro helikeel sündis ja küpses, tundub tema teostes pulbitsev rütm kandvat mingit iseenesest suuremat tähendust.

Ehk tähistab see puhas, tähenduseta, üksnes elujõust kõnelev pulss püüet vabaneda ühiskondlike maskide ahistusest? Professionaalses, n-ö õpetatud kultuuris sünnivad tähendused suhtestumisest. Tähendusi tekitab stiilide suhtestumine ajas, aga neid peidab ka selline huvitav nähtus nagu autoristiili või ajajärgu dominantne „energeetika”. Kangro muusikat valitsev rütm on tugev ja võimukas element. Ere ja jõuline kõlapilt ning korrapära (rütmipulss!) ja samavõrra rõhutatud, kohati isegi provokatiivsed katkestuse ja „korratuse” hetked – see kooslus paneb tema loomingu mängima ületamise ja läbistamise energeetika. (Arujärv 2009)

3. RAIMO KANGRO TEGEVUS RUILA KOOLIS ÕPETAJANA

Raimo Kangro kolis Ruilasse elama 1971.aastal, kui hakkas Ruila külasse maja ehitama (lisa 1). Ruilas veetis ta kogu oma ülejäänud elu kuni surmani 2001.aastal. Ruila kooli asus ta õpetajana tööle 1991.aastal ning töötas seal 1996.aastani. Ruila koolis töötas ta muusikaõpetajana ning tunniväliselt juhendas õpilasi ka flöödiõppes ning andis ka lisaks soololaulutunde. Õpetajana on teda kirjeldatud kui äärmiselt suure südamega ning heatahtlikku inimest. Samas peeti teda ka piisavalt rangeks õpetajaks, kel olid omad põhimõtted, millest ta taganes väga harva. Eeldas ja ootas alati õpilastelt aktiivsust tunnis ning võttis isikliku solvanguna kui keegi oli jätnud õppimata. Hindamisel lähtus 5-palli süsteemist, kuid lähtus õpilaste hindamisel eelkõige õpilaste muusikalistest võimetest. Osales lastega lauluvõistlustel Kernu vallas ja ka Riisiperes, korraldas klassiõhtuid, teemapidusid. Koostas Ruila koolis töötades ka oma muusikaõpikud (lisa 2). Lavastas koolis lastega oma kirjutatud muusikali "Hunt ja seitse kitsetalle". Samuti tegutses 1980-ndate alguses Ruilas ka bänd "Ruik" tema juhendamisel, kus osalesid toleaeagsed Ruila kooli töötajad. Korraldas palju erinevaid ja huvitavaid väljasõite oma autoga, korraldas oma klassile õudusteõhtuid ja muid lähedaid teemapidusid. Klassijuhatajana oli väga aktiivne ja pakkus õpilastele välja erinevaid ja huvitavaid ideid, millega kaasas ka oma õpilasi (lisa 4). See, kas tema mõni muusikateos on kirjutamisel olnud ajendatud Ruilast või Ruila koolist, ei ole teada, kuid tema teos op.59,"Arcus"on oma nime saanud Ruila väljadele ilmunud imelisest, suurest ja värvilisest vikerkaarest.

KOKKUVÕTE

Uurimistöö eesmärgid olid uurida Raimo Kangro elulugu, loomingut ja tema tegevust Ruila koolis õpetajana. Selleks, et eesmäärke täita pidin otsima internetist ja varem uuritud uurimistööst materjali. Hiljem koostasintervjuu küsimused, et küsitleda Raimo Kangro tütart Anna-Magdaleena Kangrot. Antud uurimistöö andis ülevaate Raimo Kangro eluloost, loomingust ja tema tegevusest Ruila koolis õpetajana. Töö esimeses osas anti ülevaade Raimo Kangro eluloost, kes ta täpsemalt oli, milline oli tema lapsepõlv, mis aastal ta sündis, kus muusikakoolis ta käis ja mis aastatel ja millal ta suri. Töö teises osas käsitleti tema loomingut, et mis aastal tema looming algas, millest oli ta mõjutatud, milliseid teoseid kirjutas instrumentaalmuusikas, vokaalmuusikas ja muusikateatrile, millised on tema tuntuimad ooperid ja mis aastatel need esietendusid. Töö kolmanda osa tarbeks intervjuueerisin Raimo Kangro tütart Anna-Magdaleena Kangrot, kes oli ka Ruila koolis tema õpilane ja see osa räägib peamiselt Raimo Kangro tegevusest Ruila koolis õpetajana, et mis aastal ta Ruila kooli tööle tuli, milline ta oli õpetajana, kuidas hindas ta oma õpilasi, milliseid huviringe ja üritusi korraldas. Oma tööd koostades täitsin oma peamise eesmärgi: koostada Raimo Kangro elust, muusikalisest tegevusest ja tegevusest õpetajana Ruila koolis põhjalikum kokkuvõte ja ülevaade. Tema muusika on jätnud oma jälje Eesti muusikalukku ning tema teoseid esitatakse ka edaspidi. Oma helikeelega on ta mõjutanud ka paljusid noorema põlvkonna heliloojaid. Erilist tänu tahan avaldada perekond Tungalile, kelle abi oli antud töö valmimisel asendamatu. Töös on kasutatud seni avaldamata pildimaterjali.

KASUTATUD KIRJANDUS

<http://www.emic.ee/?sisu=heliloojad&mid=32&id=1&lang=est&action=view&method=biograafia> (11.02.2014)

<http://klassikaraadio.err.ee/klassik/rost/kangro.htm> (14.03.2014)

http://opetaja.edu.ee/eesti_muusika/composers/kangro/looming.htm (23.02.2014)

E.Arujärv. Raimo Kangro muusikast läbi aegade. Sirp, 24.09 2009

U.Laidna. Uurimistöö: Raimo Kangro-helilooja ja lapsevanem. Ruila, 1983

Perekond Tungali fotoarhiiv

LISAD

LISA 1

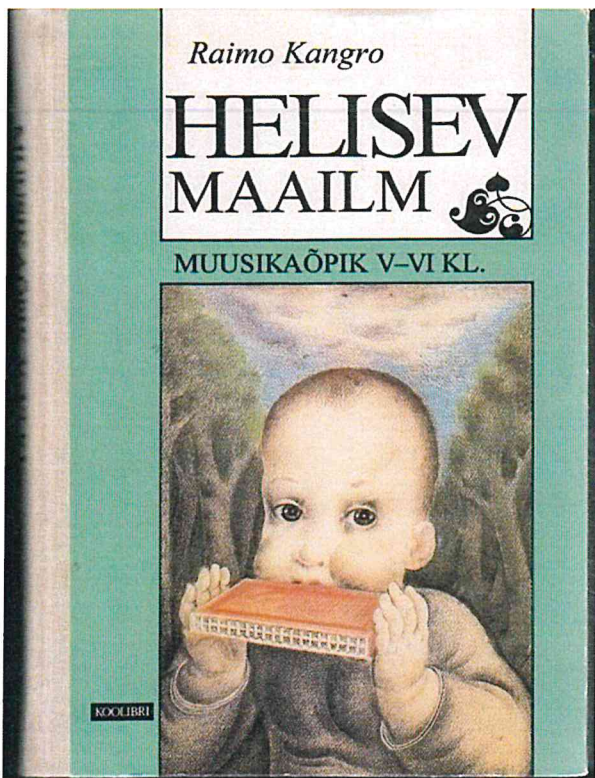

Pildil Raimo Kangro ja tema abikaasa Leelo Tungal koos oma pisitütrega.

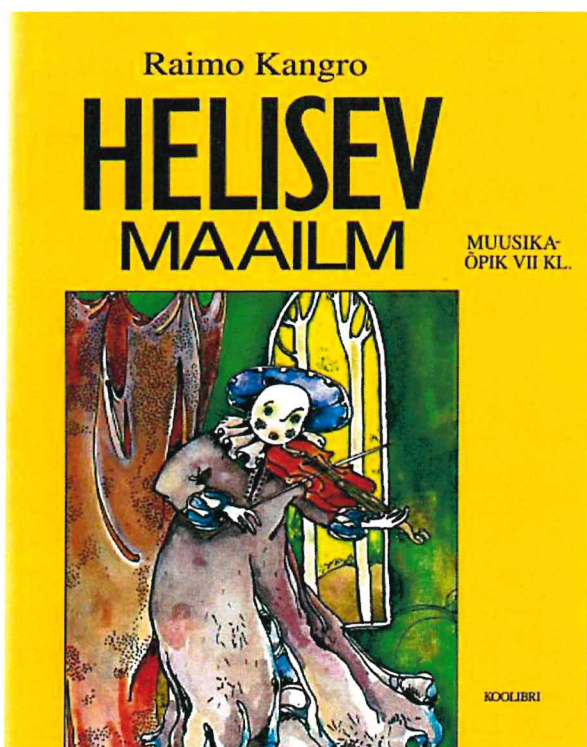

Kunstnikepere, luuletaja Leelo Tungal ja helilooja Raimo Kangro koos lastega oma kodus Ruilas. (1989)

LISA 2

Raimo Kangro muusikaõpik "Helisev maailm", Tallinn, Koolibri, 1994.

Raimo Kangro muusikaõpik "Helisev maailm", Tallinn, Koolibri, 1996

LISA 3

Intervjuu küsimustik Raimo Kangro tütre ja õpilase Anna-Magdalena Kangroga.

1. Mis aastal Raimo Kangro oma perega Ruilasse kolis?
2. Millal Raimo Kangro Ruila kooli tööle tuli, mis teda selleks ajendas? Kaua ta Ruila koolis töötas?
3. Kas ta tegutses ka huviringide juhendajana? Millised olid need huviringid?
4. Milline oli Raimo Kangro õpetajana? Klassijuhatajana?
5. Iseloomustage teda.
6. Kuidas ta hindas oma õpilasi? (Milline oli tema hindamismeetod?)
7. Milliseid üritusi korraldas ta Ruila koolis ja Ruila külas (Näiteks lauluvõistlusi vms)?
8. Meenutage palun huvitavaid või humoorikaid seike koos Raimo Kangroga.
9. Kas Raimo Kangro on kirjutanud mõne oma teose pühendusega oma kodukohale, Ruilale?

LISA 4

Raimo Kangro, Kai Ups, Felix Tungal Ruila koolis (perek.Tungali fotoarhiivist)

Enn Karu, Raimo Kangro, Eino Moosaar (perek.Tungali fotoarhiiv)